

INFORMATION

Kvinder, Køn & Forskning:

Læserundersøgelse

Tidsskriftet ønsker at kortlægge sin profil og vil derfor opfordre læserne til at deltage i vores læserundersøgelse.

Et spørgeskema vil blive tilgængeligt online d. 19. august på:

<http://www.sociology.ku.dk/sochrc/index.htm>

Vi håber, at så mange som muligt vil deltage og hjælpe os med at forbedre tidsskriftet.

KRAKA-PRISEN 2005

Prisbestyrelsens indstilling

KRAKA-prisen uddeltes af Foreningen for Kønsforskning i Danmark ved årskonferencen Magt og Identiteter i en globaliseret verden, Aalborg Universitet 16. april 2005. KRAKA-prisen er indstiftet af Else Høyrup med det formål at støtte nyskabende bidrag til dansk kønsforskning.

Prisen tildeles i 2005 adjunkt, ph.d. Nina Javette Koefoed, Institut for Historie og Områdestudier, Aarhus Universitet for ph.d.-afhandlingen: *Besøvede kvindfolk og ukærlige barnefædre – Køn og ret i dansk ægteskabs- og sædelighedslovgivning i det lange 18. århundrede*. Afhandlingen udkommer i bogform på Museum Tusulanums forlag efteråret 2005.

Afhandlingen beskæftiger sig med retssystemet og reguleringen af ægteskab og reproduktion i Danmark fra slutningen af 1600-tallet til begyndelsen af

1800-tallet. Afhandlingens tese er, at der sker en sekularisering af stat, moral og lovgivning i denne periode. Det får store konsekvenser for opfattelsen af uægteskabelig seksualitet, moderskab, faderskab og dermed for mødres, børns og fædres retslige stilling.

Afhandlingen viser, hvordan kvinden i løbet af 1700-tallet bliver gjort ansvarlig for at vække seksuel lyst hos det andet køn, men også hvordan moderkærligheden tematiseres. Der skabes opmærksomhed på børns forsørgelse og på de uægte børns vilkår og større ligestillet. Parallelt hermed dokumenteres, at faderskabet udvikler sig fra at blive opfattet som reelt ægteskabslofte til forsørgelsesansvar over for barnet, men ikke over for kvinden.

Denne udvikling, der er helt original og ikke tidligere har været påvist i Danmark, tegnes med en historikers og arkivrottes sikre hånd. Med et omfattende og vanskeligt tilgængeligt arkivmateriale argumenterer Nina Koefoed i detaljer overbevisende for denne overordnede udvikling. Afhandlingen igennem forholder forfatteren sig selvstændigt og originalt til komplicerede historieteoretiske positioner, der udfoldes og diskuteres igennem analyserne og det empiriske materiale uden at blive påtrængende. Kønnen står klart, men diskret frem som det sted, hvor de afgørende skred sker.

Afhandlingen argumenterer ikke for den aktuelle relevans af moderskabets og faderskabets retlige stilling, men den aktualitet er indlysende for læseren af afhandlingen: Skal

fædre (kun) betale til børnene og er mødre pr. definition de bedste til at opdrage dem? Svaret ville være nej i slutningen af 1600-tallet, ja i begyndelsen af 1800-tallet og i begyndelsen af det 2000-tallet fortsætter debatten.

TAKKETALE VED MODTAGELSEN AF KRAKA-PRISEN 2005

Af Nina Javette Koefoed

I en akademisk verden med lensomt slid, konkurrence og præstationskrav, er det altid spændende, at se hvad der sker, når man giver slip på sit arbejde og sender det ud til omverdenens kritiske bedømmelse. Det er derfor med en forunderlig blanding af glæde, stolthed og taknemlighed at jeg i dag står her for at modtage Kraka-prisen for mit arbejde. Jeg vil først og fremmest gerne sig tak – tak for prisen og tak for den anerkendelse, der ligger i den.

Som historiker føler jeg det som noget ganske særligt at have fået Kraka-prisen. Der er lang vej igen før køn er en integreret analysekategori i historiefaget i Danmark. For mig er prisen derfor både en påskønnelse af det arbejde jeg har lavet, og en stor tilskyndelse til fortsat at arbejde for at gøre kønsforskningen mere synlig i historiefaget.

Jeg har i mit arbejde lagt vægt på at bringe køn i konkret anvendelse som analysekategori for at gøre det muligt, at se hvordan individer udnytter de diskursive strukturer

som loven og myndighederne stiller til rådighed. Derved er det blevet muligt at skrive en anden historie, end historien om passivt marginaliserede kvinder – det er blevet muligt at se både mænd og kvinder som aktivt agerende og positionerende sig i forhold til de skiftende diskurser, der var til rådighed for identitetsdannelse og etablering af en position, hvorfra en vis magt over egen skæbne kunne udøves.

Jeg har analyseret myndighedernes regulering af befolkningens seksualitet i Danmark i 1700-tallet med henblik på at klarlægge, hvorfor man regulerede, hvorfor man ophørte med at regulere og ikke mindst hvilke konstruktioner af køn og seksualitet, der fulgte med reguleringen. Den seksualitet, der blev reguleret, var de førægteskabelige forhold og forhold ved siden af ægteskabet – det var seksualitet, der truede ægteskabet som institution.

Mens jeg har arbejdet med afhandlingen, er temaet gentagne gange blevet aktualiseret af debatten om regulering af seksualitet rundt om i verden og blandt etniske minoriteter i Danmark. Det forekommer mig derfor i dag ikke mindre vigtigt, at kende baggrunden for den kriminalisering af seksualitet uden for ægteskab, som historiske set har fundet sted i Danmark. Hertil hører også analyse af konsekvenserne når loven i den sammenhæng diskursiver er køn og seksualitet.

I Danmark har myndighederne gennem tiden reguleret seksualitet i to sammenhænge. Enten har man, som i den tid-

lige middelalder, reguleret kvinders seksualitet som et slægtsanliggende. Eller også har man som senere, især fra reformationen og frem, reguleret både mænds og kvinders seksualitet med udgangspunkt i det kristne ægteskabs normer om jomfrudom ved ægteskabets indgåelse og monogami i ægteskabet.

Regulering af seksualitet på et religiøst grundlag betød i første omgang, at der ikke blot blev stillet krav til kvinden, men også til manden, om monogami i ægteskab. Først derefter blev den ugifte kvinde gjort ansvarlig for sin egen seksualitet i den forstand, at hun stod til straf, hvis hun frivilligt indlod sig i et seksuelt forhold før ægteskabet. Indtil da havde ansvaret for de førægteskabelige forhold være mandens alene.

Baggrunden for, at begge køn blev stillet lige for loven i reguleringen seksualitet var den religiøse synd som både mand og kvinde begik ved at krænke det 6. bud – “du må ikke bedrive hor”. Både manden og kvinden blev regnet for ansvarlig for synden og blev straffet for krænkelsen af Gud. Ansvarliggørelsen af den ugifte kvinde betød, at hun fik identitet som et selvstændigt retsligt og seksuelt subjekt frem for blot, at blive betragtet som objekt for mandens seksualitet. Hun var ikke længere passivt krænket, hun havde aktivt syndet.

Viljen til at se mand og kvinde som lige skyldige i et uægteskabeligt forhold dominerede lovgivningen fra begyndelsen af 1600-tallet til starten af

1700-tallet. Men trods lige skyld blev manden regnet som ansvarlig – initiativet og ansvaret for de seksuelle forhold var stadig hans.

Mandens ansvar for det seksuelle forhold rummede en forpligtelse til at gifte sig med den kvinde han havde et førægteskabeligt forhold til. I katolsk ægteskabsforståelse havde et hemmeligt samtykke, efterfulgt af samleje, udgjort et gyldigt ægteskab. Som et levn heraf var manden i Danske Lov fra 1683 bundet til at følge et seksuelt forhold til en ærbar kvinde op med et lovformeligt ægteskab, hvis hun og værgen accepterede det. Dermed var både mandens og kvindens seksualitet tænkt ind i en ægteskabelig ramme i en grad hvor samlejet i sig selv blev taget som udtryk for intention om ægteskab – den seksuelle handling blev et ægteskabsløfte som kvinden kunne henholde sig til og kræve at manden opfyldte.

Den religiøse synds ligestilling af manden og kvinden sammen med den tætte kobling af seksualitet og ægteskab gav – i mit perspektiv – kvinden en mere magtfuld og handlekraftig position end forskningen traditionelt har tillagt den stakkels forførte kvinde – og måske var denne position også for magtfuld efter samtidens smag.

Blikket på mandens seksualitet som naturligt indeholdende et ægteskabsløfte, på hans ansvar for samfundets sociale orden, og på den ærbare kvindes uskyldrens seksualitet var under forandring. I 1734 gjorde en skelsættende lov op

med mandens forpligtelse til at lade ægteskab følge af et førægteskabeligt forhold. I stedet blev det kvindens ansvar, at sikre sig et gyldigt ægteskabsløfte, før hun indlod sig med en mand.

Mandens seksualitet blev dermed flyttet ud af den religiøse kontekst og gjort til en naturlig drift, hvor det var acceptabelt at manden lød sig forføre af et øjeblikks fristelse, uden altid at have tanke for konsekvenserne, endsige have ægteskab i tankerne. Kvindens seksualitet derimod fremstod i en dobbelt rolle, der udsprang af, at den var kontrollerbar og derfor farlig. Den ærbare kvinde forventedes, at kunne kontrollere sin seksualitet indtil det lovformelige ægteskabsløfte var i hus, men den kontrollerbare seksualitet kunne også anvendes til planlagt forførelse. Kvinden blev i tidens optik til den farlige forføreske, der lokkede manden til et seksuelt forhold for at opnå ægteskab.

Særligt farligt var det hvis der var tale om en tjenestepige – hun kunne med sin seksualitet forføre både husets herre og sønner og således opnå et socialt fordelagtigt ægteskab, hvis seksualitet og ægteskab var koblet for nøje. Derfor blev tjenestepigen med loven i 1734 gjort eneansvarlig for seksuelle forhold til sin arbejdsgiver eller dennes søn. Ansvar for både seksuelle relationer og social orden påhvilede nu kvinden.

Mens manden blev det nye offer, gjort sårbar af sin seksuelle drift, blev kvindens udvikling fra passivt objekt for

mandens seksualitet til selvstændigt seksuelt subjekt tilendebragt i den nye rolle som aktiv forfører. Hendes ansvar havde udviklet sig fra et personligt, religiøst syndsansvar til et kulturelt defineret ansvar for de seksuelle forhold som frister og forfører.

Det begyndende opbrud i den religiøse forståelse, der havde bundet seksualitet snævert til ægteskab, ændrede i løbet af 1700-tallet endnu en gang afgørende konstruktionen af mænd og kvinders identitet i sammenhæng med den uægteskabelige seksualitet. I 1763 blev faderen til et uægte barn forpligtet til at bidrage økonomisk med mindst halvdelen af udgifterne til barnets forsørgelse indtil dets 10. år. Det var nyt at lovgiveren interessererede sig for de børn, der kom ud af de stadig illegitime uægteskabelige forhold. Hidtil havde man kun søgt, at begrænse og forhindre de seksuelle forholds eksistens overhovedet. Indførelsen af fadrens forsørgerpligt signalerede derfor en ændret kontekstualisering af den uægteskabelige seksualitet. Den var ikke længere defineret som en religiøs synd, men snarere som et socialt onde, hvis følger man måtte søge at afbøde mest muligt.

Spørgsmålet var ikke længere hvem der var ansvarlig for det illegitime forhold, men hvem der var ansvarlig for dets konsekvenser, det uægte barn. Her blev manden og kvinden igen forpligtet lige – som de tidligere havde været lige i synden. Ikke med udgangspunkt i deres identitet som mand eller

kvinde, men med udgangspunkt i deres identitet som forældre. Men på trods af deres lige ansvar som forældre fulgte en højst forskellig og kønnet konstruktion af deres forældreskab.

Den ugifte kvinde, synderen og forførerersken, blev en kærlig, omsorgsfuld og opofrende mor, en kvinde med et naturligt og ubrydeligt bånd til sine børn, der gik foran alt andet her i livet. Den naturlige moderkærlighed, uafhængigt af ægteskab og sociale forhold, var født.

Faderen blev samtidig kategoriseret som forsørger. Han skulle bidrage økonomisk til sit uægte barns forsørgelse, det var et naturligt kald for ham, som moderkærligheden var det for kvinden. Ud over den forældrentitet, der lå i pligten til at forsørge, havde manden ingen rettigheder i forhold til det uægte barn. I modsætning til kvinden manglede manden nemlig evnen til at elske det illegitime barn. Hvor moderkærligheden var uafhængig af sociale forhold, blev det uægte barns eventuelle hindring af mandens sociale fremfærd, betragtet som en kilde til så negative følelser i manden, at han ikke kunne drage omsorg for det – retten til at opfostre det uægte barn tilfaldt derfor kvinden.

Mandens identitet som ukærlig forsørger af det uægte barn bragte ægteskabet i centrum som den ramme, der kunne skabe det rette forhold mellem mand og barn. Grundtasterne til det 19. århundredes borgerlige familieideal mere end anes i denne konstruktion

af forældrekærlighed, der gjorde den fortsatte regulering af forægteskabelig seksualitet umulig. Samtidig minder et blik på nutidens kærlige og omsorgsfulde faderrolle os om det historisk foranderlige ikke bare i forældreskabets karakter, men i selve forældrekærlighedens væsen.

I sidste ende blev de uægte børns forsørgelse et moralsk problem for samfundet, hvilket førte til afkriminalisering af ugiftes seksuelle forhold i 1812. Det kunne ikke længere betragtes som legitimt at straffe hverken mænd eller kvinder for en religiøs synd, når straffen i form af bøde eller fængsel gjorde, at de ikke kunne varetage den samfundsmæssigt og moralsk centrale opgave det var, at forsørge sine børn.

Det uægte barns ret til et værdigt liv, med en kærlig mor og en forsørgende far skubbede reguleringen af den uægteskabelige seksualitet som en religiøs synd i baggrunden og satte individets rettigheder på lovgivningens dagsorden i stedet. Med udgangspunkt i individets rettigheder, det være sig barnets, kvindens eller mandens, ser det ikke ud til at være muligt at regulere voksnes seksualitet uden for ægteskab.

Kønshistorien var ikke en del af den herskende diskurs, da jeg fik min grundlæggende skoling som historiker. Derfor vil jeg gerne slutte med at sige tak til dem, der har bragt kønspektivet ind i mit arbejde med historien og dermed givet mig en konstant relevant og nærværende vinkel.

Tak for daglig støtte og

ideudveksling til kollegaer i det lille, men aktive kønsforsker miljø i Århus – og tak til de bredere netværk af kønsforskere i Danmark, som har taget imod mig og min forskning med åbne arme og givet stor inspiration til at gå videre.

ÅRSBERETNING FORENINGEN FOR KØNSFORSKNING

Bestyrelsens årsberetning 2004

Bestyrelsen 2004-2005

Sammensætning

Efter generalforsamlingen 2004 så den nye bestyrelse således ud: Forkvinde Rikke Randorff Hegnhøj. Ordinære bestyrelsesmedlemmer: Gitte Sofia Kirkeby, Camilla Kring, Helle Poulsen, Lene Mørk og Charlotte Andersen. Charlotte har været på barselsorlov hele året og Christina Fiig har været suppleant for hende. Den anden suppleant i bestyrelsen er Katarina Blomqvist. Ved generalforsamlingens afslutning meddelte Louise Runge Mortensen, at hun ønskede at opstille til bestyrelsen. Generalforsamlingen besluttede, at Louise kunne indgå i bestyrelsesarbejdet som observatør, da valget officielt var afsluttet. Louise har deltaget i bestyrelsesmøderne på lige fod med de andre bestyrelsesmedlemmer. Foreningen har stadig Stine Skøtt Thomsen som sekretær.

Struktur og arbejdsgang

I det forgange år har bestyrelsen ændret sin arbejdsgang fra

en såkaldt flad struktur til en mere 'topstyret'. Det har betydet, at forkvinden har fået mere reel indflydelse på bestyrelsens daglige arbejde, men ingen ændrede formelle beføjelser. Denne strukturændring har først og fremmest udmøntet sig i ændringer af bestyrelsens forretningsorden:

§ 3: *Ledelses- og arbejdsstruktur*
Foreningens daglige ledelse varetages af forkvinden i samarbejde med sekretæren.

Forkvinden fungerer som tovholder på de af bestyrelsesmøderne besluttede opgaver. Arbejdsformen er decentral og foregår fortrinsvis i specialudvalg. Mellem hvert bestyrelsesmøde arbejder udvalgene selvstændigt.

§ 4: *Forkvinde/mand-posten*
Forkvinden/manden har ikke tungere vægt ved afstemninger end andre bestyrelsesmedlemmer. Titlen indebærer en aktiv og offentlig positionering af foreningens og bestyrelsens arbejde.

Ellers foregår bestyrelsesarbejdet stadig i forskellige udvalg. Forkvinde, bestyrelsesmedlemmer og suppleanter indgår på lige vilkår i arbejdet i de forskellige udvalg. I løbet af året har bestyrelsen holdt 4 bestyrelsesmøder.

Økonomiudvalget

Som det blev fremlagt ved sidste års generalforsamling, blev der i 2003 og 2004 trukket moms af kontingenterne fra SDUF, hvilket forrykkede regnskabet i forhold til det budgetterede. Vi har imidlertid fået det samlede momsbe-

løb for 2003 og 2004 tilbagebetalt (jf. regnskab 2004). Tak til de kritiske regnskabslæsere for deres konstruktive arbejde med regnskab og budget!

Medlemsudvalget

Medlemsudvalget har i 2004 brugt ressourcer på at diskutere mulige tiltag i forhold til at være synlige over for medlemmerne og til at rekruttere nye medlemmer. Vi bestræber os løbende på at gennemføre en mangefacetteret synlighedsstrategi. Vi opdaterer vores hjemmeside løbende, har fået genoptrykt medlemsfolderen, som vil blive distribueret til miljøerne i april måned, udsender breve til medlemmerne flere gange årligt og er i gang med at oprette en medlemsdatabase.

I budgettet for 2004 satte vi midler af til, at lokalforeningerne kunne afholde arrangementer af forskellige forskningsmæssig og forskningspolitisk karakter i samarbejde med bestyrelsen. Der har ikke været stor efterspørgsel efter midlerne, men vi vil gerne opfordre til, at der bliver større bud efter disse i 2005-2006, så de lokale medlemmer bliver 'samarbejdspartnere' i vores strategi for synlighed og rekruttering.

Foreningens sekretær Stine Skøtt Thomsen har i løbet af året oprettet en elektronisk medlemsdatabase, som gør vores kommunikation med medlemmerne mere smidig. Vi har anvendt denne database til at udsende en mail i forbindelse med årskonferencen og har herved fundet ud af, at mange e-mail-adresser er mangelfulde eller ineffektive. Vi opfordrer

derfor alle medlemmer til at sende en mail med deres fulde elektroniske adresse til foreningen@koensforskning.dk med teksten 'e-mail-adresse i emnelinjen i løbet af foråret 2005.

Hjemmesiden opdateres løbende. Vi har planer om at udvide sidens profil ved at lægge tidligere KRAKA-prismodtageres takketaler ud samt tidligere programmer fra Årskonferencerne. Forslag til andre brugerbehov på hjemmesiden modtages gerne.

Vi har diskuteret en række muligheder for at rekruttere nye medlemmer. Tidligere har vi opstillet materialer i kantineerne på universiteterne og andre højere læreanstalter og brugt et sådant 'set-up' til at kommunikere med potentielle nye medlemmer. Det er ikke vores indtryk, at denne metode er rigtig gangbar, idet vores 'tilbud' drukner i informationsmængden og en travl studenterhverdag. Det er vores indtryk, at det er mere konstruktivt at rekruttere medlemmer i forbindelse med arrangementer, årskonferencer, seminarer, undervisningstilbud mv. Vi vil gerne opfordre medlemmerne til at rekvirere den nye informationsfolder og til at distribuere denne lokalt.

Politikudvalget

Politikudvalget repræsenterer foreningen i Koordinationens styregruppe og Kønsforskningens miljøernes koordineringsudvalg.

Udvalget har i flere omgange forsøgt at stable et arrangement på benene i København i løbet af 2004-2005. Omdrejningspunktet for dette arran-

gement har været at spille ind på den forskningspolitiske arena ved at promotere kønsforskning. Forskellige modeller og forslag til oplægsholdere har været på bordet, men bestyrelsen har desværre erfaret, at vi mangler den fornødne frivillige arbejdskraft for at kunne gennemføre det.

I stedet har udvalget og bestyrelsen i det hele taget lagt kræfter i forskellige møder bl.a. Ligestillingsministerens kvartalsmøder, forskningspolitiske konferencer og ved repræsentation i Kvinderådet, Koordinationens styregruppe og det landsdækkende koordinationsudvalg for kønsforskning.

Koordinationsstyregruppe

Helle Poulsen (suppleant: Camilla Kring) repræsenterer Foreningen i Koordinationens styregruppe. Der er holdt to møder i årets løb. Ved næstkommende møde er det især Koordinationens fremtid, der er på dagsordenen.

Kønsforskingsmiljøernes koordineringsudvalg

Christina Fiig (suppleant: Helle Poulsen) repræsenterer bestyrelsen i Koordinationsudvalget for Kønsforskning i Danmark under landsdækkende forskningskoordinator Hilda Rømer Christensen. Dette udvalg består af en række repræsentanter fra de danske kønsforskingsmiljøer, der mødes to gange årligt med henblik på at udveksle erfaringer, diskutere forskningsmæssige og forskningspolitiske initiativer og give øvrige indspark til koordinatoren.

Samarbejde med andre organisationer

Kvinderådet

Gitte Kirkeby er foreningens repræsentant i Kvinderådet. I det forløbne år har Kvinderådets aktiviteter været nationale som internationale. Nationalt har fokus været på barselfond, ligeløn og kønsopdelte statistikker, vold mod kvinder, strukturreform, valgkamp, seksualisering i det offentlige rum, MIA-pris mv. Kvinderådet har kørt kampagne for sit etniske projekt med anonym telefonrådgivning for etniske kvinder.

Blandt danske ngo'er og forskere, som arbejder med ligestilling i internationalt og i udviklingsarbejde, er et kønsnetværk etableret. Det søger nu Danida om finansiering til formalisering som fagligt netværk. Foreningen bør notere sig, at man begge steder gerne ser en stærk forskerdeltagelse.

I EU-regi var Kvinderådet med til at indvælge de nye repræsentanter fra de østeuropæiske lande til Den Europæiske Kvindelobby's generalforsamling. I FN-regi har Kvinderådet deltaget FN's generalforsamling og Kvindekommissionens samling som del af de danske delegationer.

Efter 3 år i Kvinderådet stopper Gitte Sofia Kirkeby fra foråret 2005 som styrelsesrepræsentant. På baggrund af de vundne erfaringer og kontakter kan Foreningen fremover sparre og give input ift. Kvinderådet, der netop ønsker et tættere samarbejde med sine medlemsorganisationer.

Kvindemuseet i Danmark

Katarina Blomqvist repræsenterer Foreningen i Kvindemuseets bestyrelse. Kvindemuseet i Danmark er i en rivende udvikling. Museet udvider og forbereder en ny permanent udstilling om pigernes og drengenes historie. Derudover har museet åbnet en filial af KVINFOs mentornetværk i Århus.

Tidsskriftet Kvinder, Køn & Forskning

Kvinder, Køn & Forskning er Foreningens medlemstidsskrift og fik i 2004 bevilget kr. 255.000,- fra SSF over de næste 3 år. Det er en glædelig nyhed, især fordi Foreningens medlemmer nyder godt af *Kvinder, Køn & Forskning*. Samtidig er det en god håndsrækning til en anstrengt økonomi. Da bestyrelsen har repræsentanter i redaktionen arbejder vi tæt sammen med tidsskriftet og dets udgivelsesforening.

Tidsskriftet Kvinder, Køn & Forskning

Kvinder, Køn & Forskning er Foreningens medlemstidsskrift og fik i 2004 bevilget kr. 255.000,- fra SSF over de næste 3 år. Det er en glædelig nyhed, især fordi Foreningens medlemmer nyder godt af *Kvinder, Køn & Forskning*. Samtidig er det en god håndsrækning til en anstrengt økonomi. Da bestyrelsen har repræsentanter i redaktionen arbejder vi tæt sammen med tidsskriftet og dets udgivelsesforening.

Årskonferencen

Årskonferencen i 2004 blev afholdt lørdag den 17. april på RUC under titlen *Køn og etnicitet: lokale og globale konfigurationer*. Med de lokale arrangører CELI og *Køn på tværs* som primus motor, blev årskonferencen igen i år et vellykket og velbesøgt arrangement. Som det er tradition blev KRAKA-prisen uddelt ved konferencen. Den til adjunkt, ph.d. Dorthe Staunæs, Danmarks Pædagogiske Universitet, for ph.d.-afhandlingen "Køn, etnicitet og skoleliv". Ifølge rotationsreglerne afholdes årskonferencen i 2006 i København.

KRAKA-prisen 2005

Prisbestyrelsen har 2005 modtaget 5 indstillinger. KRAKA-prisens afkast er i år på kr. 7.289,50 hvilket dækker udgifter til uddeling af prisen inkl. en kunstgave. KRAKA-prisbestyrelsen består af tidligere forkvinde Anne Scott Sørensen, tidligere bestyrelsesmedlem Karen Klitgaard Povlsen, eksternt medlem Niels Ulrik Sørensen, bestyrelsesmedlem Helle Poulsen og forkvinde Rikke Randorff Hegnhøj. Foreningen har i år valgt at kvittere prisbestyrelsen for dens omfattende arbejde med en frokost og foreslår, at det fremover er kutyme.

Konferencedeltagelse

Torsdag den 27. maj deltog Helle og Rikke i konferencen Flere kvinder i forskningen på Christiansborg. Konferencen var et resultat af et samarbejde mellem Ligestillingsministeriet og Videnskabsministeriet, der skal sætte fokus på konkrete initiativer til at få flere kvinder i toppen af forskning. Et initiativ, der blev nævnt flere gange på konferencen, var et Freia 2. Sammen med det koordinerende udvalg for kønsforskning i Danmark ønsker bestyrelsen at arbejde for dette initiativ. I forlængelse af konferencen blev nedsat en tænketank, der skal arbejde videre med idéerne (mere om dette senere).

Andre forskningspolitiske aktiviteter

Møde med forskningspolitiske ordførere

Mandag den 6. december deltog bestyrelsen i et møde – initieret af Koordinationen for

Kønsforskning – med tre forskningspolitiske ordførere fra oppositionen (Margrethe Vestager (R), Pernille Rosenkrantz-Theill (EL) og Bodil Kornbek (KD)) på Christiansborg. Formålet med mødet var at komme med indspil til det nylige forskningsforlig, hvor der blandt andet er afsat 45 millioner til talentpleje af 'kvinder i natur- og teknikvidenskab'. Foreningen bragte spørgsmålet frem om, hvordan partierne ønskede at styrke dansk kønsforskning. Politikerne er interesseret i at arbejde videre for et større forskningsprogram a la FREIA 2 og ser ikke puljepengene som et sådan program. Mødet resulterede i en opfordring til kønsforskningsmiljøet om at komme med konkrete indspil til politikerne til, hvordan et fremtidigt FREIA 2 kan udformes. Bestyrelsen arbejder videre med dette i samarbejde med det landsdækkende koordinerende udvalg for kønsforskere.

Baggrundsmødet i Ligestillingsafdelingen 7/12 og 14/3

Bestyrelsen deltog den 7. december og den 14. marts i Ligestillingsafdelingens kvartalsmøde med kvindeorganisationer og institutioner, der arbejder med køn. Formålet med møderne er indbyrdes at orientere og drøfte nuværende og fremtidige aktiviteter. På dette møde efterspurgte Foreningen yderligere fokus på og strategi for 'køn i forskning' blandt andet via konkrete forespørgsler på initiativer som ligestillingskonsulenter og mentorprojekter på universiteterne. Idet af-

delingen – i samarbejde med Videnskabsministeriet – har nedsat en tænketank, der skal komme med konkrete forslag til at øge antallet af 'kvinder i forskning', vil afdelingen ikke foretage sig yderligere, før tanken har tænkt færdigt. Bestyrelsen har besluttet at følge dette arbejde og eventuelle efterfølgende initiativer tæt. Midt i maj kommer slutrapporten fra tænketankens arbejde med forskellige anbefalinger, der dels er rettet mod universitetsledelserne, dels mod kvindelige forskere.

Foreningen har blandt andet kommenteret på to foreløbige initiativer:

Samarbejdet med ministerier og styrelser. Her er køn i fokus, men kun i begrænset omfang ligestilling. Målet syntes overvejende at være inkludering af kvinder i tiltag og målgruppe, motiveret af 'bedre bundlinjeresultater', snarere end et ønske om at koble arbejdet med køn og ligestilling, baseret på en demokratisk, repræsentativ logik.

I forlængelse heraf kan ses Integrationsministeriets kampagne om at få etniske minoriteter i uddannelse og arbejde – mænd i politi og kvinder i social- og sundhedsarbejde. Denne specifikt kønsopdelte tilgang kan forstærke kønsstereotype forestillinger om og identifikation med etniske minoriteter, og derved virke mod sin hensigt. Afdelingen forklarede at hensynet om at nå disse grupper havde vejet tungt ind i valg af tilgang.

Foreningen gjorde opmærksom på, at den stærke fokusering på etniske minoriteter kan

give bagslag og virke illegitim ved at begrænse fokus og tiltag overfor samfundets generelle ligestillingsproblematikker (inklusive etniske minoriteter). Som strukturelt og diskursivt indlejrede forhold kræver det større tiltag, som synes oplagte at tage i relation til struktureform, velfærdskommission mv. jf. mainstreaminglovgivningen. Foreningen præsenterede tidskriftet Kvinder, Køn & Forskning, og december-nummeret 2004 om køn i organisationer. Her gives et bud på, hvorledes arbejdet med køn og ligestilling kan forstås mangfoldigt, nuanceret og inkluderende. Foreningen gjorde opmærksom på, at fremtiden for Koordinationen for Kønsforskning er uvis, da den 5-årige kontrakt med Københavns Universitet udløber i år 2006. Foreningen gjorde opmærksom på, at der fortsat er brug for en national koordinering af kønsforskningen.

Udfordringer til næste års bestyrelsesarbejde

På grund af bestyrelsens relativt lille størrelse er det denne bestyrelses erfaring, at det er vanskeligt at søsætte div. tiltag, der går bredere end at lave in-

formationsarbejde, administrere Foreningens økonomi og afholde bestyrelsesmøder. Det er ærgerligt. Da det netop er en arbejdende bestyrelse, skulle der her gerne eksistere forskellige tiltag til forskningspolitiske aktiviteter og medlemsaktiviteter. Som en konsekvens af dette vil vi gerne opfordre de lokale miljøer til at holde arrangementer og søge støtte hertil gennem bestyrelsen. Lokalforeningerne er ikke i live, og da bestyrelsen budgetterer med et fast årligt støttebeløb hertil, ser vi dem gerne kanaliseret ud i nogle mindre, enkeltstående arrangementer. Vi vil desuden opfordre alle medlemmer til at rekruttere nye bestyrelsesmedlemmer, hvis der er folk derude, som brænder for at få bestyrelseserfaring og større kendskab til kønsforskning og forskningspolitik.

Den ny bestyrelse for FORENINGEN FOR KØNSFORSKNING I DANMARK:

Forkvinde:

Rikke Randorff Hegnhøj, cand.comm., forskningsassi-

stent, Koordinationen for Kønsforskning
E-mail: rikke.randorff.hegnhøj@sociology.ku.dk

Øvrige medlemmer:

Jo Krøjer, ph.d., cand.techn.soc., adjunkt, Institut for Psykologi og Filosofi, RUC

Lene Mørk Hansen, museumsinspektør, Kvindemuseet
Gitte Sofia Kirkeby, cand.scient.soc.

Marlene Spanger, cand.mag., ekstern lektor, Kultur- og Sprogstudier, RUC
Helle Poulsen, cand.comm., ph.d. stipendiat, Institut for Statskundskab, KU

Christina Fiig, ph.d., cand.scient.pol., amanuensis, Institut for Historie, Internationale Studier og Samfundsforhold, AAU

Bonnie Barr, cand.mag., forskningsassistent, Koordinationen for Kønsforskning

Suppleanter:

Katarina Blomqvist, forskningsbibliotekar, KVINFO

Foreningens sekretær:

Stine Skøtt Thomsen
E-mail: foreningen@koensforskning.dk